

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiale : . . . . . 200 Lei
Particulari : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

VALERIU TRAIAN FREȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI EPISCOP ROMÂN
UNIT DE ORADEA.

VENERATULUI CLER ȘI IUBITULUI NOSTRU POPOR CREDINCIOS DAR ȘI MÂNTUIRE DELA DOMNUL

*„Mărtire lui Dumnezeu întru cele
de sus, și pe pământ pace, între
oamenii bună învoire.”*

Luca, 2, 14.

Iubiți Frați și Fii! În noaptea cea sfântă Păstorii, îndată ce au aflat dela Ingeri, că s'a născut Mântuitorul, și-au lăsat așternuturile și turmele lor și crezând cele auzite dela Ingeri, s'au grăbit să meargă să se închine lui Isus. Așisderea și cei trei Crai dela răsărit crezând în cele descoperite și spuse de Prooroci, văzând steaua cu grabă au grăbit și, înfruntând toate greutatea drumului îndelungat, mânați de o credință vie, au alergat să se închine lui Isus. Asemenea credință tare ar trebui să ne facă și pe noi să alergăm la Isus. Asemenea credință vie ar trebui să ne îndemne și pe noi, ca, dacă nu în fiecare zi, cel puțin în Duminică și Sărbători, când suntem datori a asculta Sf. Liturghie, lăsând la o parte toate grijile și lucrurile noastre, să mergem să ne închinăm lui Isus, care în fiecare Sf. Liturghie la cuvintele Prefacerii se naște din nou pe altarele bisericilor noastre. Totuși vedem, că atât de puțini își împlinesc aceasta datorință. Mulți, asemenea celor invitați la cina din pilda spusă de Mântuitorul, caută diferite pretexte, prin cari să-și scuze absența lor dela marele ospăț al dragostei lui Hristos. Inșă adevărata cauză este, că în atâtea suflete lipsește credința Păstorilor și a Crailor. Atâtea suflete sunt stăpânite de indiferentism, ba chiar de necredință. De acea Satana are atât de larg

teren de activitate. De aceea fiilor Satanei, francmasonilor, le succede să înceneze lupte fratricide pe tot felul de motive politice, sociale sau confesionale, și să-i inverșuneze pe unii contra altora, făcându-i să-și arate nu numai pumnii, ci să ridice și cele mai ucigătoare arme, cum s'a făcut în Rusia, Mexic și mai pe urmă în Spania.

În fața acestui aspect atât de înfiorător și îngrijorător, datorință avem, ca prin rugăciuni fierbinți să câștigăm pentru noi, și pentru întreaga omenire darul cel mare al credinței și mai ales azi, în marele Praznic al Nașterii Domnului să contemplăm binefacerile nesfârșite ce le primim dela Isus Hristos.

Iubiți Frați și Fii! „Iară dacă a venit plinirea vremii a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din femeie, carele s'a supus legii, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să luăm moștenirea fiască” (Gal. 4, 4—5). Iată darurile cele nesfârșit de mari, pe cari le găsim în Isus Hristos! Iată rezultatele nesfârșit de minunate ale venirii lui Hristos pe pământ: *mântuirea și ridicare omului la mărirea de fiu al lui Dumnezeu!*

Isus Hristos, a doua persoană dumnezească, cum mărturisim în simbolul credinței, „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire” s'a întrupat. Dumnezeu a trimis pe Fiul Său unul născut, ca să ne răscumpere din sclăvia păcatului și să ne redeschidă porțile cerului, cari erau închise de când »prin păcatul cel cu îndrăzneală

făcut de Adam în raiu», am pierdut dreptul la împărăția cerului. Omul ajuns în starea nefericită a păcatului; în zădar striga dealungul veacurilor după ajutor, și, între lacrimi și țipete de durere, în zădar striga după iertare, zicând cu profetul: „*Veselească-se cerul deasupra și norii să rouezeze dreptate, să răsară pământul și să odrăzlească milă și dreptate să răsară împreună*“ (Is. 45, 8). Nimeni și nimica din creaturile zidite de Dumnezeu, nu-i putea da ajutor. Omul prin păcat a căzut în o prăpastie atât de adâncă, din care numai prin puterile sale nici când nu putea scăpa. A trebuit să vină însuși Dumnezeu, să-i dea mâna și să-l ridice. Omul nu era în stare, ca să-l împace pe Dumnezeu pentru vătămarea ce l-o făcuse prin păcat. I-a venit într'ajutor Dumnezeu! Inșă El ca Dumnezeu nu putea face destul, nu putea suferi, deci nemărginita înțelepciune a lui Dumnezeu, unindu-se cu nemărginita Lui dragoste, a găsit mijlocul de a împăca toate, făcând minunea minunilor: Intruparea Fiului lui Dumnezeu, care, rămânând Dumnezeu, se face și om, ca să poată suferi și prin aceasta să poată săvârși mântuirea oamenilor.

Dumnezeu, care, pe om făcându-l după chipul și asemănarea Sa, l-a înălțat, dându-i suflet asemenea îngerilor, pentru a-l putea înălța din nou la mărirea, dela care a căzut, se umilește pe sine însuși, luând, nu numai chipul și asemănarea omului, ci chiar natura omenească.

Sfântul Augustin, contemplând nemărginita dragoste, ce a arătat-o Dumnezeu față de om, dându-ne de Mântuitor pe unicul Său Fiu, zice: „*Stăpâne, acela care este nerecunoscător pentru că l-ai creat, merită iadul, dară acela, care este nerecunoscător pentru că l-ai răscumpărat, merită un indoit iad*“. Da! Arătându-ne nerecunoscători pentru minunata revărsare asupra noastră a bunătății și dragostei lui Dumnezeu, care pe Fiul Său l-a jertfit pentru mântuirea noastră, ne facem vrednici, nu numai de iadul cel de dincolo, ci și de iadul de aici de pe pământ, care, cu toate puterile sale înfiorătoare, s'a năpăstuit asupra nefericiților ajunși sub teroarea bolșevismului și care iad ameniță să ne înghită și pe noi, dacă nu vom răspunde cu

dragoste și cu credința nemărginitei bunătăți a Domnului „*carele s'a dat pe sine însuși preț de răscumpărare pentru toți*“. (I. Tim. 2, 6).

Iubiți Frați și Fii! Hristos „*carele ne-a iubit pe noi și cu sângele său ne-a răscumpărat*“. (Ap. 1, 5) nu s'a mulțumit cu aceea, ca să ne răscumpere din robia păcatului și să ne împace cu Tatăl Său ceresc, ci ni-a făcut mai mult: ne a ridicat la mărirea de fii ai lui Dumnezeu și de moșteni ai cerului. El, în nepătrunsa taină a întrupării sale, a luat firea noastră omenească, ca nouă să ne poată împărtăși pe a Sa. Dumnezeu s'a făcut om, ca pe om să-l facă fiu al lui Dumnezeu. Vrednicia mare, ce ne-a câștigat Hristos împreunând firea noastră omenească cu maiestatea nespusă a dumnezeirii sale, întrece tot, ce noi cu mintea noastră putem și numai să ne imaginăm. Hristos, făcându-se asemenea nouă, s'a făcut frate al nostru, iară pe noi fii ai lui Dumnezeu. Dânsul ne-a învățat, ca pe Dumnezeu să-l agrăim cu dulcele nume de »Tată« în rugăciunea Tatăl nostru, și tot dânsul, Isus Hristos, „*nu se rușinează a ne numi pe noi frați zicând: spune-voiu numele tău fraților mei*“. (Evr. 2, 11—12). Ce ar putea dori mai mult sufletul nostru, decât să-l avem pe Dumnezeu de Tată și pe Isus Hristos, căruia i s'a dat toată puterea în cer și pe pământ, să-l avem de Frate?

Iosif ajungând ștăpân peste Egipt, nu numai îi iartă pe frații săi, cari l-au vândut, ci îi chiamă la sine și-i încarcă cu toate bunătățile zicându-le: „*Veniți la mine și voiu da vouă din bunătățile Egiptului*“. (Fac. 45, 18) Isus Hristos, făcându-ni-se frate, încă dorește să fim mereu cu dânsul. „*Părinte, voiu ca unde sunt eu să fie cu mine și aceia, pe cari mi-ai dat, ca să văză mărirea, pe care mi-ai dat-o*“ (Ioan 17, 24). Dânsul ne și dă sprijinul său prin sfințele Taine, tot atâtea izvoare nescăcate ale Darului, ca să putem fi și rămânea pururea cu Dânsul, trăind aici pe pământ după poruncile lui și împărtășindu-ne de fericirea de veci, ai cărei moșteni ni-a făcut. „*Iată nu mai ești rob, ci fiu și moștean ești lui Dumnezeu prin Hristos*“. (Gal. 4, 7). Gândul acesta, că prin Hristos am devenit fii ai lui Dumnezeu, ne obligă la sentimente de adâncă dragoste față de Dumnezeu, Părintele nostru și la sentimente de adevărată

dragoste față de ceilalți oameni, cu cari, fiind cu toții fiii aceluiasi Părinte ceresc, frați suntem. Acest gând și aceasta dragoste dacă s'ar sălășlui în mințile și în inimile tuturor, atunci, și singur numai atunci, s'ar reintrona pe pământ deodată cu mărirea lui Dumnezeu și pacea și bunăvoința între oameni.

Iubiți Frați și Fii! Azi, când în bisericile noastre răsună cântarea îngerească, ce a vestit Nașterea Mântuitorului „Mărire lui Dumnezeu întru caele de sus și pe pământ pace, între oameni bună voire” și credincioșii urmând steaua credinței aleargă din toate părțile, ca să se inchine lui Hristos, Împăratului și Dumnezeului nostru, dușmanii lui Hristos fac toate eforturile, ca pe Hristos să-l alunge din sufletele oamenilor. Irod și azi îl caută pe Hristos, ca să-lucidă. El varsă și acum sânge nevinovat. Dacă la nașterea lui Hristos s'au împlinit cuvintele lui Ieremia profetul: „Glas în Rama s'a auzit, plângere și tânguire și fîpet mult: Rahil își plânge fii săi și nu vrea să se mîngăie, căci nu mai sunt”, oare nu se împlinesc întocmai aceste cuvinte și azi, când dușmanii lui Hristos atîta sânge nevinovat varsă prin nelegiutele lor omoruri, ce le comit în nefericitele țări ajunse sub stăpînirea celor ce se închină lui Satana?

Noi, cari credem în Pruncul dumnezeesc și ne bucurăm de Nașterea Lui, să ne rugăm azi și în toate zilele noastre, ca bunul Dumnezeu să nu privească la mulțimea păcatelor și slăbiciunilor noastre, ci să ne dea Darul credinței tare și vie în Hristos atîta nouă, cât și tuturor părinților, fraților, prietenilor noștri și tuturor fiilor neamului românesc, ca până la sfârșitul vieții noastre, urmând steaua luminoasă a credinței să putem trăi în adevărată înfrățire și să ajungem la mântuirea sufletelor noastre. Mântuirea și fericirea noastră individuală, precum și cea a neamului nostru și a lumii întregi poate să vină numai prin Hristos „carele s'a dat pe sine pentru păcatele noastre, ca să ne scoată pe noi din acest veac rău, după voia lui Dumnezeu și a Tatălui nostru, căruia este mărirea în vecii vecilor. Amin.” (Gal. 1, 4—5).

Darul Domnului nostru Isus Hristos și iu-

birea lui Dumnezeu Tatăl și împărțășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat din reședința Noastră episcopescă din Oradea, la Sărbătoarea Nașterii Domnului în anul 1936, al Episcopatului Nostru al XXIV-lea.

Episcop VALERIU TRAIAN

PARTEA OFICIALĂ

No. 3933/1936.

Rugăciuni pentru reînsănătoșarea Preafericitului Părinte.

În zilele trecute toată lumea creștină era foarte îngrijorată de sănătatea Preafericitului Părinte, care, după cum anunțau ziarele, era destul de greu suferind. Din locuri autorizate suntem informați că starea sanitară a Sfântului Părinte s'a ameliorat.

Frații Preoți și credincioșii Noștri din lumea întreagă sunt rugați, ca să facă rugăciuni și pe mai departe pentru deplina reînsănătoșare a Părintelui creștinătății.

Oradea, 15 Decembrie 1936.

No. 3974/1936.

Pastorală comună despre primejdia socialistă și comunistă

La acest număr al Vestitorului se anexează pentru oficiile parohiale Pastorală comună a Corului nostru episcopesc despre primejdia socialistă și comunistă. Frații Preoți această Pastorală o vor citi și explica credincioșilor lor la Sf. Liturghie în una, sau eventual mai multe Dumineci de înainte și de după Crăciun și eventual în ziua II-a de Crăciun. În ziua I, se va citi Pastorală Noastră.

Oradea, 15 Decembrie 1936.

No. 3979/1936.

Indulgențe plenare în 1937.

În baza facultății speciale primite dela Sfântul Scaun Apostolic, în anul 1937 vom împărțăși Clerului și credincioșilor din Dieceza Noastră Binecuvântarea Apostolică împreună cu indulgențe plenare, la următoarele sărbători:

1. Anul Nou — 1 Ianuarie;
2. Rusalii — 20 Iunie;
3. Nașterea Preacuratei — 8 Septembrie;
4. Sf. Nicolae — 6 Decembrie.

Frații Preoți la fiecare ocaziune, în Dumineca premergătoare vor publica indulgențele plenare și își

vor pregăti credincioșii pentru dobândirea lor, îndeplinind următoarele condițiuni:

1. Să se mărturisească și să se cuminece;
2. Să aibă intențiunea de a dobândi indulgența plenară fie pentru sine, fie pentru vreun suflet din purgator;
3. Să reciteze de 6 ori Tatăl Nostru, Născătoare și Mărire Tatălui... Și acum, la intențiunea Sf. Părinte. Recitarea rugăciunilor se va face în comun la sfârșitul Sf. Liturghii.

Oradea, 15 Decembrie 1936.

No. 3956/1936.

Schimbările ivite în averea cultelor și bugetul 1936.

În conformitate cu adresa On. Minister al Cultelor (Serviciul Inventarierii și Statisticii Cultelor) cu No. 195.429/507—1936 lăsăm tuturor părților constitutive ale Diecezei, cari în anul 1934, conform legii pentru inventarierea averilor și veniturilor aparținând bisericilor naționale și celorlalte culte, au înaintat inventarele averilor și declarațiile veniturilor, să raporteze despre eventualele schimbări, cari în cursul anului 1936 ar fi intervenit în inventar și declarații.

Parohiile și filialele rapoarte despre schimbările le vor înainta pe calea oficiilor protopopești până cel mult la 10 Ianuarie 1937. Aceste rapoarte le vor înainta numai parohiile și filialele, în a căror avere și venituri a provenit ceva schimbare.

Fiecare parohie și filie mai are, ca tot până la 10 Ianuarie 1937 să înainteze prin oficiile protopopești copia bugetului pe anul 1936 în două exemplare după modelul celor din anii trecuți. Tipăriturile necesare se pot primi dela Seminarul teologic.

Oficiile protopopești, rapoartele și bugetele de mai sus Ni-le vor înainta până în 15 Ianuarie 1937.

Oradea, 14 Decembrie 1936.

No. 3872/1936.

Corespondența oficială.

Direcțiunea Generală P. T. T. cu adresa No. 19692/1936 arată, că a constatat, că mai există și azi oficii, dela cari, contrar ordinelor în vigoare, prin abuz se trimit plicuri și colete oficiale cu conținut particular.

Deși Ne place a crede, că la oficiile Noastre bisericesti nici până acuma nu s'au întâmplat astfel de abuzuri, totuși jinem să atragem din nou atențiunea Oficiilor în subordinea Noastră, că în plicuri și colete oficiale se pot trimite numai scrisori cu caracter strict oficial și la niciun caz scrisori particulare sau de reclamă pentru lucrările personale ale funcționarilor sau cărțile editate de dâșii.

Oradea, 4 Decembrie 1936.

No. 3075/1936.

Înlesniri la plata impozitelor restante

Ministerul Finanțelor, precum se publică în ziare, a hotărât, că cei cari vor plăti restanțele de dare până la 31 Martie 1937, vor avea următoarele ușurări:

1. Restanțele până la anul 1931 către Stat se șterg de jumătate, iar restul ce rămâne se poate plăti cu 20% numerar în bani, iar 80% cu bonuri de impozit sau rente tranșa B. Consolidare 3% din 1935.
2. Restanțele către Stat din anii 1932—33, 1933—34 se pot plăti cu 20% numerar bani, iar 80% cu bonuri de impozit sau rente tranșa B. 3% Consolidare din 1935.

3. Se pot asocia mai mulți la un loc ca să plătească cu un bon sau rentă restante de dare.

4. Meseriașii impuși la cifra de afaceri și cari au restanță din acest fel de dare din anii 1930—1932 inclusiv: vor plăti în bani 25% din darea aceasta și vor scăpa de orice necaz.

Cele de mai sus le aducem la cunoștința preoților Noștri, spre a se folosi de înlesnirile date la achitarea impozitelor lor restante sau ale bisericilor, ca astfel mai ușor să scape de restanțele ce eventual mai sunt în sarcina lor. Chiar și credincioșilor le vor face bun serviciu, dacă îi vor orienta despre înlesnirile acordate.

Oradea, 4 Decembrie 1936.

— „Decalogul“ și presa. Va veni vremea când cerneala scriitorilor va valora cât sângele mucenicilor, spunea cu mulți ani înainte un mare scriitor. Se pare că trăim acele vremuri. Împărăția neleguită a slovei otrăvitoare de conștiinți nu mai cunoaște margini. Se ațesează sîdătoare la toate colțurile de străzi și strigă ipocrită cu și fără de vreme la toate răspântiile și la toate ocaziile. În acest mediu infect, în această mare bîntuită de noi și noi valuri de colportaj imund, presa creștină e o adevărată rouă binefăcătoare menită să răcorească sufletele dogorâte de arșița tiparului păgân și ateu. Iată de ce serioasa inițiativă a celor dela „Decalogul“ Bucureștean, de a organiza un ciclu de conferințe închinat »presei«, numai bucura ne poate. Prima conferință de acest fel a și avut loc în ziua de 29 Noembrie a. c., în sala festivă a Școlii Normale Române Unite. Conferința distinsului Prof. Augustin Cosma, e încadrată într'un program artistic, început de corul Academiei Teologice, cu „Exultate justi“ la 4 voci de Th. L. da Viadana. (1564—1627).

Cuvântul revistei »Decalog« rostit de D-l Salustiu Turdeanu, avocat și redactor pentru Transilvania, îi urmează cuvântul Pdr. Canonic Dr. A. Tăutu, care salută în câteva cuvinte aceasta frumoasă inițiativă a »Decalogului« și îi urează deplin succes în urmărirea idealului național creștin în slujba căreia luptă cu un elan tineresc și mereu în creștere. Cuvântul clar și documentat al D-lui Prof. conferențiar A. Cosma, cu Atitudini în fața vieții e viu și îndelung aplaudat de numerosul și selectul public prezent. După câteva puncte de canto, ca ultim punct din program e articularea armonioasă a corului Teologilor noștri, „Pe-al nostru steag“ la 4 voci de C. Porumbescu. Dea Domnul ca acest modest și totuși curajos început al „Decalogului“ să fie crainicul unei noi etape de regenerare în presa noastră românească, pe care am vrea s'o știm odată creștină.

Exclusivismul.

Multe și așa de variatele peripecii întâlnite și suferite de creștinătate în celea aproape două milenii traversate dela nașterea Mântuitorului, au făcut ca senzul adevărat al unor obiceiuri tradiționale să nu mai fie pe deplin înțeles. Așa este de ex. cazul colindelor de Crăciun. La niciuna din marile sărbători nu se colindă din casă în casă. Foarte ușor ne-am putea închipui pe urmă ca să se colinde în biserică în legătură cu un serviciu divin, ca bunăoară celea din săptămâna Patimilor. Trebuie să știm însă, că obiceiul colindatului separă nu numai două Testamente, dar reprezintă piatra de hotar dintre două mentalități.

Modul de a fi și de a crede a poporului jidovesc a fost și a rămas opus, străin și dușman, chiar din prima clipă și până azi, față de noua credință propovăduită de Fiul lui Dumnezeu. Vieța Mântuitorului nostru începe, continuă și se termină în nota exclusivismului jidovesc. Părinții săi în zădar cutreeră întreg Viilaimul, nu sunt primiți nicăiri, în tot locul îi repezea fudulia, îi respingea egoismul și îi alunga exclusivismul. Acela care reprezintă întruchiparea dreptății și a adevărului nu avea unde să fie primit, căci mai înainte de a fi era sortit să fie scos din societatea jidovească și izolat a rămas de obiceiurile, sufletul și tradiția jidovească tot timpul vieții sale pământești. De atunci și până azi, nota caracteristică a mentalității jidovești este de a distruge prin tăcere, a face imposibil prin izolare și a nedreptăți prin exclusivism.

Klausner, profesorul de istorie dela universitatea din Ierusalim scrie, că este inexplicabilă aproape, ura poporului evreesc față de Isus, care, orice s'ar crede, a fost cel puțin un om superior, un mare proroc, dacă nu ne-am da seama, că poporul jidovesc nu poate concepe dreptul de existență pentru nimeni și nimic, ce nu se identifică complet cu interesele sale exclusiviste și egoiste. Arată pe urmă, că poporul evreesc a vrut

să se convingă, dacă într'adevăr Isus este Mesia, atunci când l-au întrebat, dacă trebuie să plătească dările. Răspunzându-le Isus: Să dați Cezarului ce i se cuvine, poporul jidovesc l-a părăsit, căci Mântuitorul trebuia să fie exclusiv al lor, cărora să le deie împărăția și bunurile lumii. Pe Barcoha l-au declarat la un moment dat de Mesia, numai fiindcă se răscolise în contra stăpânirii romane, promițându-le că îi va scăpa de biruri, și așa de puternică era această credință în popor că nici marele rabin Hillel nu a cutezat să o contrazică. A fost destul însă ca Barcoha să fie învins de romani, ca apoi să-l ia în răs toată lumea — până și copiii din stradă.

Dacă Cristos ar fi zis: Voi singuri sunteți poporul meu ales și iubit, ve-ți împărăși peste toată lumea, căci numai vouă vi se cuvin drept moștenire dela tatăl ceresc toate măririle lumii și bunătățile pământului, era declarat de Mesia jidovilor. Dar Fiul Omului s'a coborât în lume, că în locul exclusivismului jidovesc, să înscăuneze universalismul creștinesc, căci numai așa vă vor ști, cunoaște și crede pe voi, că într'adevăr cu toții fiii aceluiași Părinte Ceresc sunteți.

Primind cu dragoste colindătorii în casă, fără a-i ști cine sunt și de unde vin, deschizând larg înaintea lor căminurile noastre și ospătuindu-i cu toată dragostea inimei, să ne amintim că ei sunt solia unei noi lumi: a dragostei creștinești, care nu cunoaște, nu admite și nu permite exclusivismul, ci face să se înalțe peste veacuri și milenii vecinicia adevărului; cuprinzând pe încetul întreg rotogolul pământului universalitatea credinței mântuitoare prin umilință și iubire.

Să nu uităm apoi, că în fața exclusivismului jidovesc chiar Fiul lui Dumnezeu nu a putut avea altă atitudine decât blestemul, fiindcă nu există mai mare rău decât acesta.

Dr. V. German.
medic.

O deosebire ce trebuie făcută.

Când suntem asurziți de sgomotul celor ce răgușesc strigând cât pot mai tare că „ortodoxia” este una cu „Românismul”, nu strică să le punem sub ochii acestora și celor cari îi i-au în serios, ce spun bărbății cari numai catolici nu sunt, dar cari sunt oameni de știință cinstiți; ce spun ei, cu toate că din deosebite motive sentimentale caută, să dea »ortodoxiei« cât pot mai mult luciu. Așa D. Rădulescu-Motru în cartea sa intitulată „Românismul”, numește curată „desertăciune” încercarea unora de a lega Românismul de religie, iar opintirea de a zugrăvi »Ortodoxia« drept un instrument al Românismului, *apostazie!* La

fel D. N. Roșu în »Dialectica naționalismului« arată ritos că „o renaștere culturală prin ortodoxism n'a existat niciodată”.

Singur D. Nichifor Crainic tot mai crede încă de ortodoxie că a rămas „un monument respectabil al trecutului”. Vezi numai că monumentele, oricât de respectabile ar fi ele, sunt toate de piatră sau de bronz; așa că ele nu pot încălzi sufletește, pe nimeni. D. Rădulescu-Motru explică de ce, în trecut, ortodoxia a servit la întregirea naționalității române, numai prin faptul că »a fost subordonată Statului politic românesc« și nici decum altcumva. Ca să fie complet, D.

Motru, ar fi trebuit să adauge, că tot pentru acest cuvânt în Austro-Ungaria, în Rusia și în Bulgaria și ori unde Statul politic nu a fost sau nu este românesc, »ortodoxia« a deservit și deservește încă naționalismul românesc. Dar nu de asta e vorba.

Admitem de bune tot ce spune D. Rădulescu-Motru și N. Roșu, observăm numai că amândoi acești publiciști plini de talent și de învățătură, socotesc că întru cât creștinismul face pe om să aspire la o patrie cerească, prin însuși faptul acesta, îl mână la disprețuirea naționalismului. Este destul însă să le reamintim, că în Italia, în Franța, Spania și Polonia, naționalismul cel mai viguros și mai curat este apozitivul creștinilor catolici, pentru ca să se poată încredința că Dumnealor se înșeală, când cred astfel.

Dacă se vor osteni să cerceteze mai adânc trecutul, vor putea constata că tocmai pentru că este ideologia cea mai perfectă de pe pământ, creștinismul desăvârșit ține pe om, cât trăiește, legat de pământul în care s'a născut, îndemnându-l însă să iubească pe oameni ca pe niște frații ce locuiesc în patrii deosebite pe care trebuiesc să le iubească și să le aperse cu viața lor chiar, dar că toți oamenii după moarte vor trăi frățește într'o patrie cerească comună.

Asta fiind doctrina creștină, cine o înțelege și o respectă cu sfințenie, vrea pace și dreptate pe pământ, ca și în Cer. Dacă cei ce au întemeiat Liga Naționaliilor, ar fi fost mai bine pătrunși de ce este creștinismul, pe coperișul palatului din Geneva ar străluci biruitoare Sfânta Cruce. Din Ligă nu ar fi ieșit nimeni: Nimeni nu ar îndrăzni să vorbească azi de revizuirea tratatelor care au desființat imperialismul unor minoritari lacomi și tirani.

De aceea, nu se cade să zicem că ortodoxia desăvârșită nu slujește Românilor, pentru că ortodoxia adevărată este creștinism integral. D-nii Rădulescu-Motru și N. Roșu, ca foarte mulți alții confundă însă ortodoxia, cu aceea disidență care, în secolul XII, a încetat de a mai fi creștinism integral.

Pentru ca o biserică să înceteze de a fi desăvârșită creștinească, ajunge să calce în picioare o singură cirtă din ale Scripturii și Tradițiunii. Ortodocșii au fost toți răsăritenii douăsprezece secole la început. De atunci rupând legăturile cu Apostolescul Scaun al Romei, unii din ei au călcat mai mult decât o cirtă din ale Scripturii și Tradițiunii.

Niciodată însă nu au făcut asta, toți ortodocșii. Pretutindeni, în țările orientale, au rămas și să găsim încă ortodocși adevărați, cari au dat și dau urmașilor lui Sânt Petru cinstea și ascultarea ce aproape douăsprezece veacuri i-au dat cu toții. Ortodoxia, de care vorbesc D-nii Rădulescu-Motru și N. Roșu, este numai Ortodoxie-Neunită.

Aceasta »Ortodoxie« este cea care nu poate servi naționalismului românesc. Noroc că rămâne la noi și pretutindeni, Ortodoxia Unită, cea care nu trebuie confundată nicio clipă cu alta.

Stabilind acest adevăr, nu ne rămâne decât să dorim ca toți să priceapă bine de ce este vorba. Să nu disprețuiască ortodoxia nimeni, să lupte dacă pot ca să ridice toată ortodoxia acolo unde a fost înainte de 1054 și de unde nu s'ar fi scoborit, dacă vremile cele vitregi și păgâne, nu ar fi lovit în Unirea dela Florența.

M. T. C.

Cele dintâi misiuni catolice în Africa, între Mauri.

În timpul cel mai obscur și mai misterios pentru istorie, adică în evul mediu, aproape paralel cu încercările de a încreștina pe Tataii și pe Mongolii din Asia centrală, biserica Romei, — despre care multora le place să creadă, sau cel puțin să vorbească în necunoștință de cauză, că ducea o viață inactivă, deoarece episcopii ei erau mai mult niște feudali leneși și stăpânitori lumești, iar papii nu aveau alta de lucru decât să excomunicare regi și împărași și să-și ridice nepoții la cele mai înalte trepte de demnitate bisericască și lumească posibilă, în același timp, biserica încercă să încreștineze și pe Maurii din Africa.

Papii evului mediu, pe lângă alte griji, cari le frământau mintea și inima, adică înfăptuirea unei alianțe între toți principii creștini în vederea primejdiei mahometane, folosindu-se de împrejurări, încercară a face să pătrundă cuvântul Evangheliei și în continentul negru, cel puțin pe unde era posibil în respectivele împrejurări, și anume:

În Maroco și în Tunisia erau pe atunci o mulțime de negustori creștini emigrați de prin țările mediterane, și mai cu seamă din Spania, Portugalia și Italia. Acești negustori stabiliți acolo, aveau anumite drepturi căș-

tigate și întărite prin învoiri cu respectivii principii sau »seici« ai Maurilor, cu cari, de altcun, europenii erau în continue hărțuiri.

La anul 1134 orașul Pisa din Italia încheie cu Maurii un armistițiu de zece ani. La 1160 Genova încheie cu ei un contract comercial pe 15 ani; iar pe lângă casele negustorilor creștini se ridicară și capele creștine catolice.

Statul Maroco fusese întemeiat de dinastia numită a »Almoravizilor« pe la anul 1070. Această dinastie sub falnicul ei reprezentant, Iusuf Ben Tasfin, la 1086 cucerise aproape întreaga Spanie. Fu nimicită însă de Abdul Momen,, căpetenia dinastiei numită a »Almohazilor« la anul 1146.

Dinastia Almohazilor din Maroco avea și corpuri de gardă creștine, compuse mai cu seamă din Spanioli și Portughezi. Papa Innocențiu III, la anul 1198 mijloci și obținu dela Mehmed en Naser, căpetenia Almohazilor de acolo, stabilirea câtorva călugări Trinitari, pentru răscumpărarea sclavilor. În anul 1199 merseră în Maroco doi călugări Trinitari, un englez și un scoțez, cari și răscumpărară 180 de sclavi.

Almohazii încă pătrunseră în Spania în expediții

prădalnice, dar la 1212 fură bătuți cumplit de cătră Castilliani și alungați. După aceste înfrângeri, răscobalele și neînțelegerile interne nimiciră pe încetul și domnia Almohazilor din Maroco.

La anul 1219, sfântul Francisc din Assisi încercă să ducă la creștinism pe sultanul din Egipt, la Damietta, dar fără de rezultat. El trimise deci în Maroco șase frați călugări de ai săi, dintre cari cinci au fost decapitați, iar unul se întoarse acasă. Aceeași soartă îi ajunse mai târziu și pe alți călugări franciscani și dominicani, cari îndrăzniră a mai rosti numele lui Hristos în Maroco, mai cu seamă la anul 1261, când a fost o crâncenă persecuție împotriva tuturor creștinilor de pe acele meleaguri.

Papa Honoriu III (1216—27) scrise califului Abu Iacob san *Mostansir Billah*, aducându-i la cunoștință că nu va mai permite creștinilor să servească în armatele sale, dacă nu dă libertate religiei creștine. Se vede că acel calif avea mare nevoie de soldații creștini, și s'a învoit, iar papa la anul 1224 trimise în Maroco mai mulți călugări dominicani, în frunte cu *Dominic*, care și fu făcut episcop al Marocului. La anul 1232 însă, adevă abia după opt ani, episcopul Dominic fu ucis de cătră marocani, împreună cu mai mulți frați de-ai săi dominicani și franciscani.

Papa Grigorie IX, la anul 1233 invită pe toți nobilii creștini din Maroco cari, amăgiți de interese materiale, trecuseră la mahomedanism, să se întoarcă la creștinismul catolic, și trimise la ei pe franciscanul minorit *Agnetto*, în calitate de al doilea episcop în scaunul Marocului, care post era numai de curând înființat. Agnetto se vede că n'a făcut multă ispravă; dar urmașul său *Lupu*, pe la anul 1243 conducea și misiunile din Tunisia, iar la 1248 fu de față la cuprinderea Sevillei, nume dat de Spanioli capitalei Marocului, de cătră *Merinizii*. Se întoarse apoi la Lion în Franța, dar nu după mult iarăși se reîntoarse în capitala Marocului.

La 1255, episcopul Lupu fu numit delegat apostolic al întregii Africe, dar nu mai putu face nici o ispravă, și, în sfârșit, abise de aceea demnitate. Maroco rămase multă vreme fără episcop. În Tunisia mai erau însă câțiva misionari, călugări dominicani, sub conducerea superiorului lor provincial.

Misiunile catolice din Maroco pierdură foarte mult prin căderea dinastiei Almohazilor și intronarea aceleia a »Merinizilor«. Cu toate acestea prin veacul XIV, în Maroco mai aflăm doi episcopi din ordul Dominicanelor, anume la Tangeri și la Bugia.

Maurii din Africa aveau o oareșicare cultură mai mult decât mediocră. Misionarii europeni și cu deosebire călugării dominicani se văzură deci siliți să combată mahomedanismul și pe cale științifică, mai cu seamă că mahomedanismul față de creștinism pare o religie cu mult mai simpatică și mai ușoară, favorizând multe patimi omenești și promițând în viața viitoare plăceri senzibile pe cari mintea omenească ușor și le poate imagina. Religia creștină este mai aspră, și promite în vecinicie ceea ce ochi de om n'au văzut și urechi de om n'au auzit, iar la inima omului n'a pătruns. Omul simplu însă, nu poate pătrunde aceste adevăruri, și nepătrunzându-le, nici nu le dorește.

Lucrul acesta l'a înțeles *Petru Venerabilul*, abatele mănăstirii din Clugny (Franța), care și începu să traducă textul cel mai vechiu al Koran-ului; și mai mult decât contemporanii săi *Rupert de Deutz* și *Alanus de Ryssele*, scrise împotriva mahomendanilor și a

jidaniilor. La propunerea lui *Raymund de Penafort* (mort la 1273), regii Castiliei și ai Aragoniei înființară prin mănăstirile dominicanilor din Murcia și Tunis școale particulare cu un program de studii bine stabilit, pentru a combate pe mahomedani și Jidani. Capitlurile generale ale dominicanilor, în anii 1236, 1259 și 1291 hotărîră să se pună deosebită grijă întru învățarea limbei arabe și a celei hebraice.

Raymund Martini, un mare cunoscător al acestor limbi, la anul 1236 intră în ordinul dominicanilor, unde și fu destinat pentru propunerea acelor limbi. La anul 1250 scrise o operă apologetică împotriva Arabilor și a Jidaniilor. Apologia aceasta era intitulată »Pugio fidei«. Tot asemenea *Raymund Lullus* (născut în Maiorca la 1236) studia cu diligență limba arabă, și cu dovezi științifice încercă să atragă pe Mauri la creștinism, ne dându-și seama că pentru a cuceri pe cineva pentru ideile tale, nu ajunge să vorbești intelectului, ci mai mult voinții.

La anul 1292 *Raymund Lullus* avu la Tunis o dispută publică cu doi Mauri. Aceia ne mai având argumente filosofice, aplicară de cele fizice, adevă il bătură și îl aruncară în închisoare. După ce prin multe intervenții scăpă de acolo, se reîntoarse în Europa. Dar, în ciuda tuturor primejdiilor cari îl amenințau, mai trecu în Africa încă de două ori, odată la anul 1307 și a două oră la 1315, când și fu ucis cu pietre de cătră Mauri, în ziua de 30 Septemvrie.

Maurii din Maroco și Tunisia și astăzi sunt mahomedani fanatici, ca și pe timpul celor trei *Raymunzi*: *Penafort*, *Martini* și *Lullus*.

Dr. Nicolae Lupu,

— **Ziua copilului la Oradea.** Credincioși apelului lansat în buletinul »Agru« (Noemvrie c.) de către comitetul central al Agrului de a organiza și în acest an în toate centrele, »Ziua copilului« cu fastul convenit, Părinții parohi din Oradea, de ziua Intrării în Biserică a Maicei Domnului au și aranjat în cadre sărbătorești un drăguț festival artistic, precedat de un program religios. (Mărturisirea și cuminerea în corpore a copiilor). Sala festivă a Școlii Normale, s'a dovedit neîncăpătoare în fața mulțimii adunată de ziua copilului, la festivalul dat în folosul copiilor săraci. Orchestra »Doina« condusă de D-l Z. Bornemisa s'a dovedit și de data aceasta a fi la înălțime. Conferențiarul zilei e Păr. Căp. Vasile Bondrea, care vorbește frumos și atrăgător despre »Ziua copilului«, făcând o admirabilă comparație între copilul păgân și creștin. Momente neuitate lasă sceneta-apoteoză: »Copiii« de P. I. Gârleanu, executată de elevii și elevele Școlii de Aplicație. Sub acordurile fanfarei Școlii Normale cei adunați părăsesc sala mulțumiți de debutul nepretențios al micilor actori.

— **Directive noi în pastorație.** Episcopatul Germaniei a lansat noi directive pentru pastorația bărbaiilor. Ca mijloace eficace sunt indicate: predici speciale pentru bărbai, servicii divine potrivite, cursuri speciale, pelerinaje, organizarea unei săptămâni dedicată familiei, ș. a. m. Preoților li se mai recomandă vizitarea regulată a familiilor, invitări personale etc. Dela punerea în aplicare a acestor îndrumări se așteaptă mult bine.

Serbarea Unirii la Oradea

Anul acesta, date fiind împrejurările politice, create în urma unor declarații nesocotite, venite de peste hotare, cari au avut darul să mai trezească în noi conștiința națională ce părea amorțită, aniversarea Unirii Ardealului cu Patria Mamă, s'a prăznuit cu un fost deosebit. Nici când aceasta comemorare n'a luat proporții atât de ample, ca anul acesta. A fost o manifestație neobișnuit de solemnă și elocventă a conștiinței naționale.

Primii fulgi de zăpadă a iernii ce au îmbrăcat întreagă firea într'o haină luminoasă, păreau un simbol al curățeniei gândului și sentimentelor cu cari trebuie să prăznuită aceasta sărbătoare a națiunii întregi.

Nu este gândul nostru să facem o dare de seamă despre tot ce s'a făcut în aceasta zi, ci vrem să arătăm numai partea pe care a avut-o la acest praznic, aici în cel mai apropiat oraș de frontieră, biserica noastră. Și aceasta fiindcă unica noastră gazetă românească zilnică din loc, sprijinită și de Uniți, n'a crezut de cuviință să o pomenească decât în treacăt și fiindcă s'a căutat și de altfel peste tot înlăturarea elementului unit dela aceasta serbare, ceea ce s'a vădit mai ales la festivalul de după masă în teatru. De ce? Nu știm!

La orele 11 în Catedrală I. P. S. Sa Episcopul încunjurat de un impunător sobor de preoți, a oficiat un Te-Deum, în prezența reprezentanților autorităților civile și militare. Răspunsurile le-a dat corul Catedralei, dirijat de maestrul Hubic. S'a cântat Doxologia cea Mare la 4 v. mixte cu acompaniament de orchestră, compoziție originală a maestrului. După cetirea Evangheliei, Păr. Prof. Vasile Bolca, într'o scurtă cuvântare, pe care o dăm aci, arată rolul pe care l-au avut fiii Bisericii noastre la realizarea visului național dela al cărui împlinire se împlinesc 18 ani.

»Se împlinesc acum 18 ani de când nașterea Românească din Ardeal, sfințiți și popor s'au adunat în istorica cetate a Bălgradului și au hotărât în mod solemn să se despartă de opresorii de ieri și să se unească pentru veci cu frații din România liberă și din celelalte provincii surori ca împreună să formeze un stat trainic, unul și nedespărțit.

Biserica noastră în împlinirea acestui pas sărbătoresc și capital încă își are partea sa. Ea și-a crescut o parte din clerul său în cetatea eternă a Romei de unde s'a întors cu mai multă disciplină creștină cu mai mult zel pentru cei obidiți și cu o conștiință națională mai înălțată. Prin glasul cărturarilor Blajului, prin strălucirea luceferilor Școalei Ardelene sclipește comoara pietrelor prețioase, culese de către aceștia din urmele forului lui Traian. În paginile lor înțelepte vorbesc imaginile ce le-au surâs odată de sus de pe colonne și cari nu vroiau să-i mai părăsească. Veniți acasă în lumea noastră năcăjită chiar cuvintele Sf. Scripturi li s'au părut mai clare. Și-au zis Doamne!

»Coborât-ai pe cei puternici de pe scaune și ai ridicat pe cei smeriți«. Ajută și neamului nostru oropsit să se întâmple și cu el minunea aceasta, căci a îndurat îndestul în veacurile de suferință cât au trecut peste capul său. Convinși că fac o operă bună și creștinească au pornit la luptă.

Din vuietul frământărilor ce au dus către mărețul act de acum 18 ani dela Alba-Iulia se aude și azi glasul clar și dârz al episcopului Inochentie Micu, paginele de scriptură națională ale lui Șincai, Micu și Maior și se ridică pe culmi cetățile de lumină ale lui Petru Pavel Aron, Samuil Vulcan, Ioan Vancea de Buteasa și Mihail Pavel.

De pe amvonul Catedralei Blajului s'au rostit de către Simion Bărnuțiu comandamentele naționale supreme, care aveau să ducă la izbândă și pe Câmpia Libertății s'au organizat întâia oară gloatele de țărani asupriți cu »Preoți cu crucea 'n frunte«.

Timotei Cipariu, Ion Micu Moldovanu, Gheorghe Bariț, Dr. Vasile Lucaci au frământat sufletește o lume ce să nu piardă nădejdea în dreptatea și biruința ce trebuie să sosească odată și pentru neamul nostru.

Am înșirat fapte din trecut, pentru ca la acest praznic de înălțare națională să fie pomeniți o parte din cei ce s'au jertfit pe altarul vrednicilor românești și pentru ca să se vadă că la judecata neamului nostru Biserica Română Unită cu Roma poate să-și păstreze fruntea ridicată. Ea își face și și-a făcut datoria față de neam.

Credinței noastre creștine catolice îi repugnă ura și zavistia între indivizi și între popoare. Biserica noastră luptă pentru înfrățirea tuturor, dar în același timp luptă pentru întronarea dreptății și adevărului.

De aceea făcând o privire retrospectivă sufletul nostru de creștini se solidarizează cu frământările înaintașilor dornici după mai multă libertate și adevăr. Nicolae Bălcescu scriitorul și luptătorul nostru național, în opera sa capitală »Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul« inspirat de principiile marelui istoric italian și creștin, Cesare Cantu spune într'un loc »cine luptă pentru libertatea popoarelor se luptă pentru Dumnezeu«, pentru întronarea principiilor divine, aici pe pământ.

În numele învățăturii evanghelice Biserica noastră face apel la pace și înfrățire între popoare. Dar ori-când se va întâmpla ca neamuri cu scopuri viclene, în numele unor principii păgâne să se atingă de libertatea noastră, de viața noastră, le va spune sărbătorește cu vorbele psalmistului! »Cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și vă plecați«. Cu ajutorul celui Prea Înalt care cârmuiește toate, cum am străbătut furtunile trecutului vom birui și pe cele viitoare.

Cu ocazia mărețului praznic a celor 18 ani dela unitatea noastră națională înălțăm rugăciuni dela altarul credinței noastre și zicem: Doamne păzește în pace viața noastră și ia sub aripile tale ocrotitoare acest neam pentru ca în veac de veac să fie preamărită dreptatea ta«.

În cadrele unui drăguț festival dat de Școalele Normale de Stat și de Academia teologică ortodoxă, s'au rostit câteva inimoase cuvântări, ce au transformat întreaga serbare într'un energic protest împotriva

atacurilor venite de peste granițe, cari urmăresc stîrbirea drepturilor noastre istorice și să »năzuesc să pună din nou stăpînire străină asupra Ardealului Românesc.«

I. P. S. Sa Valeriu Traian Frențiu, venerabilul Episcop unit al Orăzii, tîlmăcind gândul Bisericii Unite, a rostit următoarea cuvîntare, pe care o lăsăm să urmeze așa cum a fost ea rostită, fiind o documentată pledoarie a drepturilor noastre.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR, SURORI ȘI FRAȚI ROMÂNI.

Azi se împlinesc 18 ani de cînd Episcopii și credincioșii neamului românesc de dincoace de Carpați, intelectualii și delegații tuturor comunelor din Ardeal, Banat, Crișana, și Maramureș ne-am adunat la Alba-Iulia și am hotărît legal și definitiv alipirea acestor ținuturi locuite de Români la Regatul Romînia. De atunci sub înțeleapta cărmuire a mult deplînsului Rege, făuritor al unității naționale, Ferdinand I, iar mai nou sub conducerea conștientă și energică a Majestății Sale Regelui culturai românești, Carol II progresăm zi de zi în bine, repărînd trecutul și făurînd viitorul. În traiul și clădirea aceasta pacinică suntem turburați și împiedecați de lozele francmasonerie cari au cășunat în veacul trecut revoluțiile și războaiele, iar în veacul acesta marile războaie mondiale și mai nou stăpînirile bolșevice în diferitele țări: Rusia, Mexic, Spania și altele nemulțumiri în toate țările, dorînd ca să distrugă tot ce creștinătatea și cultura omenească a clădit veacuri de-arîndul.

Aceștia manevrează atît de iscusit încît au putut să determine, pe unul dintre cei mai mari dușmani ai lor, care a scăpat Italia de francmasoni și de bolșevici, pe Ducele, să se angajeze de instrument al lor, ca să intrigheze contra noastră și să turbure pacea internă a vecinilor noștri susținînd date neadevărate și fantastice. Așa deunăzi la Milano susținea că Ungaria e „grande mutilată” și că 4 milioane de maghiari trăesc afară de hotarele țării lor. De ar fi așa, acest fapt ar fi în defavorul Ungariei și nu al Statelor succesoare. Fiîndcă maghiarii sunt cu totul 6 milioane iar în Ungaria trăesc 8.500.000 locuitori. Dacă dintre 6 milioane de maghiari ar trăi 4 milioane afară de hotarele Ungariei și în Ungaria de azi ar fi o minoritate de 2 milioane față de totalul locuitorilor de 8.500.000: deci nici pe teritoriul Ungariei propriu zise n'ar avea dreptul să stăpînească. Dar statistica oficială din Geneva ne arată, că în teritoriile rupte din vechea Ungarie trăesc abia 1.900.000 de maghiari între 7.200.000 autohtoni și anume în Jugoslavia pe terenul ce-l reîndecă pe lângă 3.688.134 croați și sloveni trăiesc 433.866 maghiari, în Cehoslovacia pe același teritoriu pe lângă 1.215.909 slovaci și 446.000 ruțeni se găsesc 681.000 maghiari,

Iar în Romînia, dincoace de Carpați, adică în Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș față de 3.211.452 români sunt 800.000 maghiari. Ori, deslîpirea noastră de vechea Ungarie s'a făcut în mod legal. Anume repausatul Rege Carol IV, domnitorul de drept și legal încoronat al vechei Ungarii, prin Decretul Regal dat în 13 Noembrie st. n. 1918, a deslegat pe toți supușii săi de jurămîntul de fidelitate și de bund voie, fără a fi constrîns de vreo forță majoră a dat voie tuturor popoarelor supuse lui, dreptul de autodeterminare, liberă hotărîre, în baza principiilor Wilsoniene și în baza aceasta legală majoritatea absolută a locuitorilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, liberi și neconstrînsi de nici o forță, au hotărît alipirea noastră la țara mamă și întemeierea Romîniei mari și întregite. Deci, Ducele, care aprobă în Spania scuturarea jugului străin chiar și prin revoluție și război civil, trebuie să recunoască că și noi am avut dreptul de a scutura jugul străin pe cale legală și pacinică, fiindcă nu la Trianon, ci cu mult mai înainte la Alba-Iulia s'a fixat hotarul de Vest al Romîniei. Hotare curate etnice nu se pot trage în zilele noastre. Și noi avem sute de mii de Români, cari trăesc afară de hotarele Romîniei întregite, chiar și la Budapesta trăesc mulți Români, dar ar fi o absurditate să cerem ca și Budapesta să se alăture la Romînia. Apoi dacă un cetățean de naționalitate străină se află bine în țările succesoare, nu-l poți obliga ca să părăsească țara și să se mute între conaționalii săi. Dreptul acesta nu s'a negat nimîndu-l, dar nici sili nu se poate să o facă. Ori, Romînia dela cetățenii săi cere să fie loială și în schimb le garantează toate drepturile ce le au cetățenii de națiune română.

Un vechiu proverb al strămoșilor noștri zice „si vis.pacem para bellum”. Avem toată încrederea în M. Sa Regele nostru Carol II și în Guvernul său, că au provăzut armata cu toate cele trebuincioase și avem încredere neclintită în Armata Română, că în caz de nevoie, va apăra hotarele și nu va ceda nici un pas de loc din teritoriul iubitei noastre Patrii. Doar la 1919 Armata Română a fost aceea, care a alungat din aceste ținuturi pe bolșevici și se puteau opri la hotar, dar dragostea creștinească a apropielii i-a făcut să deprîndă virtutea Samarineanului și să alunge și din casa vecinului și chiar din Capitala lor, din Budapesta, pe acești oaspeți nepoftiți, pe bolșevici. Contra realizării noastre avem o armată comună cu aliații noștri Cehoslovaci și Jugoslavi și un puternic sprijin în nobila națiune Franceză, cari toți și-au trimis azi delegații lor la București să serbăm împreună praznicul unirii și să dăm de știre tuturor, că hotarele țărilor noastre sunt apărate de brațe puternice și de armate bineînțelezate și viteje.

Dar nu e de-ajuns să ne biziim numai pe ar-

mata noastră, ci trebuie să facem și noi, tot ce se poate, ca să fim un zid tare și puternic aci, la hotar. Datori suntem a da ascultare apelu'ui, ce ni-l face la fiecare ocaziune M. S. Regele Carol II de a ne uni cu toții în adevărata iubire frățească, eliminând din trupul națiunii pe toți aceia, cari samănă ură, neînțelegere și invidie între frați, făcându-se vinovați de cea mai mare crimă față de neam. Azi când suntem înconjurați de dușmanii hrăpăreți și lacomi, datori suntem mai mult ca oricând să dăm ascultare acestei dorințe sau mai bine zis acestei porunci regale. Și aceasta nu o putem face altfel decât: „să ne iubim unul pe altul ca într'un gând să mărturisim” că suntem nu numai Români ci și creștini adevărați.

Creștini adevărați nu putem fi dacă nu credem că porunca lui Cristos: „Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul”, este poruncă dumnezească, pe care tot creștinul trebuie să o plinească, dar nici Români adevărați nu putem fi dacă nu ne iubim unul pe altul, mai ales noi cei dela hotare, cari datori suntem prin dragoste să ne unim în jurul Majestății Sale, făcând un zid puternic și gata fiind oricând cu orice sacrificiu, să păstrăm intact patrimoniul național în cadrul hotarelor de azi, asigurând astfel pe vecie prosperitatea României Mari.

Frați Români! Azi, când la aceasta aniversare a unirii neamului, împreună cu frații noștri de sufărință de ieri, Cehoslovaci și Jugoslavi, protestăm în fața lumii întregi în contra oricărei încercări de a se face cea mai mică știrbire patrimoniului nostru teritorial, și în fața dușmanilor ce ne amenință de a ne distruge prin bolșevismul-comunist, datori suntem ca noi înșine să ne facem revizuirea conștiinței noastre și să ne reintoarcem la adevăratul creștinism. În fața primejdiei comuniste să nu ne amăgim, fiindcă azi, cum au spus Episcopii englezi credincioșilor, »nu e vorbă de un comunism nimicitor de valori omenești și artistice ci e vorbă de o luptă pe viață și pe moarte, între credință și ateism, nebun este acela, care dă altă explicație acestei lupte sau se crede ferit de influența ei nefastă”. Dacă până acum ne-am abătut dela legea lui Cristos sau nu ne-am opus cu toată puterea ca Isus să fie scos din viața noastră de Stat și socială, să facem de aici înainte ca acest Cristos să reîntre în sufletele tuturor, să fie reprimit integral și pe toată linia în viața noastră de Stat, socială și culturală, școlară, economică și mai ales în cea familiară, care este baza tuturor celorlalte. Dumnezeu a fost acela care ne-a dat putere să suportăm urgia veacurilor și ne-a ajutat să ajungem la zilele de azi. Să nu-L părăsim, ca nici dânsul să nu ne părăsească.

Să ne unim cu toții în urmarea poruncilor lui Dumnezeu și în adevărata dragoste frățească, și atunci sărbătoarea unirii noastre naționale va fi un

praznic de mândrie națională pe care nimenea nu-l va putea împiedeca să fie sărbătorit nu numai de generația noastră ci și de generațiile veacurilor viitoare. Să ne reînnoim azi, în această sărbătoare măreață de adevărată dragoste și unire frățească, devotamentul și credința noastră față de Înaltul Tron Regal și într'un glas să strigăm:

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol II.

Trăiască Dinastia Română

Trăiască în veci România creștină întregită între hotarele de azi.

*

Regretăm însă, că atmosfera de pace și seninătate care se cuvenea să stăpânească serbarea unirii, a trebuit să fie tulburată de ura confesională, pe care: unii se pare că vreau să o samene din belșug. Anume, întâiul dintre oratori, în cuvântarea sa, a căutat să monopolizeze exclusiv pe seama »bisericii strămoșești» toate jertfele, toți eroii cari s'au luptat pentru întregirea neamului ori au pus o piatră la clădirea României Mari, și »pe cei 800 000 fii eroi ale căror oase s'au pus la temelie României Mari». Pe toți, îi face ortodocși. Și pe Inochentie Micu Klein neînfricatul luptător pentru drepturile sfinte ale poporului său, și pe Petru Pavel Aron întemeietorul celor dintâi școli românești, și pe Șincai, Clain și Maior, deșteptătorii conștiinței latinității noastre, și pe Ignatie Darabanth, și pe Samuil Vulcan, pe Mihail Pavel, pe Simeon Bărnuțiu, pe Timotei Cipariu, pe Vasile Lucaciu și pe Gheorghe Pop de Băsești, care a prezidat istorica adunare dela Alba-Iulia. Pe toți îi face »exclusiv» ortodocși! Un lucru, evident, atât de absurd încât și »Noua Gazeta de Vest», care în No. său din 3 Decembrie 1936 publică această cuvântare, cu toate tendințele ei confesionale »ortodoxe», a crezut de cuviință să-i stâmpere puțin partea finală supărătoare. O publică ce-i drept cu litere cursive, dar o modifică omițând cuvântul »exclusiv», pe care oratorul l-a întrebuițat ca să afirme, nu știm pe ce temelie, că toți aceia »ale căror oase zac la temelie României Mari», au aparținut »legii strămoșești».

Nu se gândea oratorul că în sală sunt nu numai ortodocși ci și greco-catolici, cari au venit acolo să păzuiască cea mai însemnată zi pentru Ardeal: împlinirea idealului nostru național, la realizarea căruia Biserica noastră și-a avut partea leului, iar nu ca să fie insultați, tăgăduindu-li-se, printr'o simplă afirmare absurdă tot trecutul și toate meritele? Nu se gândea că învrăjbește pe frații de același sânge? Nu se gândea ce urmări funeste și ce influințe pot să aibă astfel de afirmații asupra mulțimii ce nu știe să se gândească independent. Doar din cauza acestor fel de afirmații nenorocite, cari se aud și peste graniță, se întâmplă apoi să trebuiască să auzi lucruri de cari îți stă mîntea în loc; ca în seara de 15 Decembrie crt., când într'un tramvai din Oradea, doi înși vorbind despre raporturile noastre cu minoritarii, au spus, între altele, că: »cei mai primejdioși minoritarii sunt greco-catolicii». Cui îi servesc astfel de afirmații? Doar când doi se ceartă e al treilea care câștigă. Se știe!? Credincioșii noștri sunt cumpătați și răbdurii. Au dat despre aceasta dovadă de multeori, fiindcă, din nenorocire, nu e întâiul, nici singurul caz când se întâmplă provocări de felul acesta. Ținem însă să se știe că cumpătul și răbdarea au și margini. Și nu e bine a

abuza de ele nici a le pune mereu la încercare, fiindcă ușor se poate ajunge la lucruri foarte triste și dure-roase. Și, repetăm, nu din vina noastră.

De altfel să se știe că pe noi nu ne înspăimântă declarațiile politice ale nu știu cărui bărbat de stat venite de peste hotarale țării, dar ne umplu de legitima îngrijorare cele de acasă, de natura celor făcute la 1 Decembrie în teatrul din Oradea. Deoarece ele strică neamului, din sânul căruia ar vrea să înlăture aproape două milioane de fii, fiindcă, tot vechea po-

veste, nu sunt ortodocși, deci nu pot fi nici români. Parcă jidanii și minoritarii prin faptul că din interes trec la ortodoxie, devin prin aceasta și români. Ce minunată logică!

Spunem aceste lucruri, acum în preajma Nașterii Aceluia care a venit în lume să aducă pace între oamarii de bunăînvoire, în nădejdea că cei vizați vor înțelege mesajul venit din cer, căutând să samene în viitor nu ura ci pacea și dragostea între frați. Atunci vor dovedi că sunt creștini, altfel nu!

Infailibilitatea papală în presa periodică

de I. GEORGESCU

Proclamarea infailibilității papale.

Iată-ne, la un capitol din cele mai dureroase din istoria presei române!

De puține ori iadul, în cursul istoriei românești, ridică valuri mai năprasnice împotriva stâncei lui Petru, pe care e zidită Biserica Domnului, ca de data aceasta. Toate faptele și însușirile frumoase ale Papei Pius IX sunt date uitării. Ca și dumnezeescul Răscumpărător, al cărui locșitor este, el e semnul căruia i se zice împotriva.

Dar să aruncăm o privire asupra acestor frământări triste.

Presa română urmărește destul de atent mișcarea infailibilistă. Încă din 1868, nu mult după convocarea episcopilor la sinodul ecumenic din Vatican, prin bulla »Aeterni Patris« (29. 6. 1868), *Albina Pindului*, redactată de Grigorie Haralamb Grandea, aduce, după »Independența Belgiei«, articolul »Papa Pius IX și Conciliul ecumenic« (Nr. 11 din 15. 11. 1868 p. 280). În acest articol se spune că Don Testa, trimisul Mgr. Brunoni, episcopul latinilor din Constantinopol, însoțit de trei călugări, predă patriarhului ortodox din Fanar convocarea papei Pius IX la sinod. Patriarhul îi primește cordial, dar refuză invitația, sub cuvânt că ea e publicată în ziare și că, înainte de a-l fi convocat, papa se cuvenia să-l fi consultat, prealabil, asupra celor ce aveau să se hotărască în sinod, atât pe el, cât și pe ceilalți patriarhi ortodocși. El spune textual: »Soluția acestor chestii o cerem istoriei. Sunt zece secole, era numai o Ecclesie [Biserică], profesând aceleași dogme atât în Orient cât și în Occident, în vechea și în noua Roma. Să ne întoarcem, dar, la acea epocă și să vedem, ce s'a adăogat și ce s'a suprimat. Să suprimăm inovațiile, dacă sunt, și atuncea pe nesimțite ne vom afla toți în același punct de ortodoxie catolică dela care, depărtându-ne, din ce în ce mai mult, Roma caută a săpa *abtsul* care ne separă prin *dogme tot noui* ce se depărtează de tradiția sfântă«. — Cu alte cuvinte: Catolicismul cu formele lui mărețe și evoluat de astăzi, de dragul fanarului mumificat, să revie la forma primitivă dinainte cu un mileniu; arborele gigantic, cu ramuri întinse pe toată fața pământului,

să devie o biată mlădiță plâpândă; bărbatul puternic, un prunc nevrâstnic. Dar se mai pot reface și nimici procese fiziologice și istorice atât de îndelungate? Nu zămbim noi, plini de compătimire, la năvălirile utopiștilor cari își închipue că pot schimba tratatele de pace în ființă și să revenim la stările insuportabile dinaintea marelui războiu?

Romanulu lui Eugeniu Carada (No 8 20. 5. 1870 p. 397), vorbind de infailibilitate, spune că ea »a fost cel mai mare vis al despotismului« și că Pius IX e »în ajun d'a prăvăli catolicismul« într'o prăpastie, de unde zadarnic caută să-l scoată guvernele țărilor catolice: Franța și mai ales Austria. În continuare, acest ziar dă știrea, după »Independența Belgiei« — bine de reținut sursa din care se alimentează presa românească! — că clerul Luisianei s'a răsvrătit împotriva S. Scaun Apostolic al Romei, cerând ca papa să nu mai fie nici rege, nici șeful suprem al cultului, ci un simplu patriarh, să se suprime spovedania și, firește, celibatul preoților.

Tot în acest an, I. Eliade Rădulescu publică broșura »Christianismul și Catholicismul«, înnoind cunoștele sale atacuri împotriva »Papei — Antichrist«. După mai multe considerații asupra celor trei confesiuni creștine: catolică, protestantă și ortodoxă, el încheie: »Prin urmare ortodocșii dimpreună cu protestanții pot ajunge fără mari greutate a-și avea una și aceeași Ecclesie [Biserică] ecumenică, pe când Catholicismul nu poate reintra în christianism până când vreunul din papii săi nu va fi inspirat de adevărurile cupriase în proiectul de discurs pontifical. . . pe care îl reproducem aci«. Apoi urmează faimosul discurs al lui Pierre Despilliers ex preot al Bisericii Romane, ex benedictin din Solesmes în Bruxelles, rue de l'Hopital 30. După alte îngăimări cabalistiche, el enunță: »Catholicismul, din originea lui, din însăși însemnarea numelui, însemnează dominație universală, despotism universal, trufie satanică, despotism mai mult decât material, despotismul spiritual ce încatenă mințile spre a specula și tortura corpurile«. El compătimizește pe frații săi de peste Carpați, Românii uniți cari »întârzie« »de a mai recunoaște autoritatea acestui Anti-Christ«, chemându-i să

ingenunche cu fața spre Răsărit, adică să se facă ordoși. — Ocupându-se de deosebirile esențiale dintre greco-catolici și ultramontanii papiști, un teolog din Blaj din zilele vechi îl ia peste picior pe I. E. Rădulescu pentru acest fel de a trata istoria bisericească. »Zi-i orb, ca să nu-ți zică el fie chior!« — observă acest teolog.

Să nu ne închipuim că numai presa periodică din Vechiul Regat, fără cu tradiții ortodoxe, scrie așa. Cea din Transilvania, unde Românii uniți au, în acest timp, dacă nu mulți, dar destui reprezentanți, nu e mai favorabilă.

Gazeta Transilvaniei (No. 24 din 6. 4. 1870 p. 4) se teme că »dacă se va primi infailibilitatea«, aceasta va aduce și »absolutismul civil«.

Împotriva acestui absolutism politic sunt toate campaniile de presă ulterioară, chiar dacă ele au, uneori, aspecte teologice. Oare va depune arhiepiscopul daco-roman, Ioan Vancea, pe masa sinodului ecumenic din Vatican un proiect de lege — întreabă aceeași G. Tr. (No. 33 din 11. 5. 70 p. 4) — ca, asupra provinciei sale bisericești autoritățile Bisericii ungurești să n'aibă nici o putere? (Bieții oameni! Cu ce și închipuiau ei că are să se ocupe un sinod ecumenic!) — Fapt e că Ungurii cred că acum e momentul să reglementeze chestia autonomiei bisericei lor catolice, înglobând și pe Românii uniți în această autonomie. Pe un papă failibil ușor îl poți pune în fața unui fapt împlinit, a unui drept câștigat. Cu un papă proclamat infailibil, însă, mai anevoie de tratat. Aceste manopere politice ungurești după triumful lor prin dualismul austro-ungar din 1867, exasperează pe Români. Canonicul T. Cipariu, vicar general al mitropolitului I. Vancea, acesta atunci membru al sinodului ecumenic din Vatican, pe un »ton de profundă tristețe până la deserațiune«, înaintează un memoriu No. 1042—1870 către guvernul maghiar și către împăratul din Viena să acorde și Bisericii române unite măcar atâta libertate pentru afacerile ei interne, câtă are cultul iudaic, care încă și-a jinit congresul său sinagogic în anul trecut. (V. G. Tr. No. 41 din 10. 6. 1870 p. 1).

În asemenea condiții, se înțelege pentru ce se reproducă darea de seamă tendențioasă a ziarului »Neue freie Presse« despre discuția juridică ce a avut loc între mitropolitul Vancea și cardinalul Pitra. În urma cuvintelor mitropolitului român, unii ar fi sărit ca »pișcați de tarantulă« [un fel de paiangen veninos]. (G. Tr. No. 46 din 17/29. 6. 1870 p. 2). După relația ziarului *Federațiunea* (Pesta, No. 61 din 1870), numitul cardinal, în ședința dela 18 Iunie acel an ar fi promis că mai mult nu va rosti nici un cuvânt care ar jigni biserica greco-catolică.

Tot *Gazeta Transilvaniei* (No. 60 din 6/17. 8. 1870 p. 3) aduce scrisoarea împăratului Franz Josef I despre desființarea unilaterală a concordatului încheiat în 1855, o capodoperă de confuziune religioasă și politică.

Telegraful Român, organ bisericesc ortodox din Sibiu, fondat la 1853 de episcopul Andrei Șaguna (apare și astăzi!) încă se ocupă de infailibilitatea papei în mai multe numere. Astfel în No. 100 (din 18/30. 12. 1869 p. 419) el dă, după »Neues freies Blatt«, rugămintea unui prelat german către Pius IX de a nu spori, fără rost, dogmele, rugămintea la care papa ar fi răspuns că aceeași temere o avuse acest prelat și la decretarea dogmei neprihănitei zămislirii a Fecioarei Maria și totuși decretarea ei n'a stârnit împotrivire, ci bucurie în toată lumea catolică. Tot aici cetim că sprințul cel mai bun al cardinalului secretar de Stat Antonelli este arhiepiscopul englez Manning. — În No. următor (101 p. 423), după același izvor, lozinca infailibilității ar fi: »Îndrăzneală, îndrăzneală și iarăși îndrăzneală«, iar după alt izvor (Memorial diplomatique): »Pe când partida învoită cu cestiunea infailibilității, procedă cu disciplină și acord, cealaltă, care e și mai dependentă, nu și-a putut statori o programă«.

Acest ziar înregistrează, firește, cu mare bucurie, scrisoarea lui A. Cleveland Cocs, »episcop« de New-York adresată papei cu prilejul acestui sinod ecumenic (N-le 1, 2 și 3 din 1870); de asemenea, scrisoarea unui anume Bjerring, ex-profesor al seminarului catolic din Baltimore, care, mai târziu, cu soția și copiii săi dimpreună, se face popă rus și spune liturghia... nemțește (p. 197). El laudă apoi, de mai multe ori, pe Strossmayer, episcopul de Diacovar, spunându-ne că, odată, a primit 200 de felicitări și mai multe invitații onorifice la diferite recepții (No. 1 din 1870 p. 3); altă dată, No. 9 [10] din 1870 p. 40), că a primit 400 de felicitări pentru cererea formulată de el în vederea universalizării papalității. »Suntem îndreptățiți a dori« — ar fi zis Strossmayer — »ca potestatea supremă bisericească să și aibă reședința sa în conștiința și în inima popoarelor, ceea ce nici când nu se va întâmpla până când papalitatea va rămânea o instituțiune italiană«.

— **Eroii din Alcazar**. Apărătorii Alcazarului din Toledo, în recentul războiu civil din Spania, au rezistat vrăjmașului numeros cu un curaj, unic în istorie, timp de 70 zile. După eliberarea lor de către trupele naționaliste, un jurnalist francez a avut prilej să vorbească cu vitejii supraviețuitori. E înduioșător să auzi cu ce adânc spirit de jertfă creștinesc s'au luptat acești bărbați. Cu toții: primarul, ofițerii de toate gradele, dar mai cu seamă medicul Dr. Martin sunt ferm convingeți, că scăparea lor e o minune înfăptuită de Maica Domnului. Iată cum se exprimă medicul în fața jurnalistului: »Pentru mine e o minune că ne-am putut salva, cei ce mai trăim. Naturaliștii se pot cutega cum vreau, eu însă văd o minune în împrejurarea că între noi nu s'a ivit nicio epidemie și niciun caz de îmbolnăvire serioasă. Acest lucru s'ar fi putut întâmpla ușor, deoarece oamenii au mâncat numai pâine de o calitate inferioară și puțină și carne de catâr. Aceasta să nu fie o minune? Nici când nu voiu înceta să preamăresc pe Maica Domnului«.

Școala Normală română unită comemorează pe Vasile Lucaci, la Vadul Carol II.

Duminecă, 29 Noemvrie c., istorica comună Vadul Carol II a trăit clipe de adevărată înălțare sufletească: Comemorarea »Leului dela Șișești«.

Școala Normală română unită — conform uzanțelor ei tradiționale — a răspuns cu toată dragostea invitării intelectualilor harnici din această frunțase comună. Deși era un frig strașnic, cei peste 40 de elevi în frunte cu profesorii: V. Bolca, I. Matei și V. Jurca, n'au pregetat o clipă să-și dea concursul la reușita serbării.

La invitarea Casei Culturale de sub conducerea D-lui Dr. Ille au mai răspuns reprezentanții asociației culturale »Cele trei Crișuri« din Oradea, D-l Dr. D. Găldău, secretar general și D-l V. Vornicu, bibliotecar.

La ora 10 s'a oficiat Sf. Liturghie de către preoții: V. Bolca și I. Matei. Predică pâr. I. Matei — comentând evanghelia zilei — despre importanța mântuirii sufletului. La sfârșitul sf. Liturghii se face parastas pentru odihna sufletului neînfricatului român și neobositului apostol: preotul român gr. cat. Dr. V. Lucaci.

Urmează festivalul comemorativ desfășurat în localul școlii primare. Cuvântul de deschidere îl rostește harnicul paroh-protopop Gh. Bonea, care în cuvinte bine simțite schițează portretul »Leului dela Șișești« pe care l-a cunoscut personal după eliminarea sa din Seminarul Teologic rom. cat. de unde a trebuit să plece pentru că a îndrăznit să vorbească românește. »Tinere — îi zise V. Lucaci — aveți curaj căci ziua izbăvirii trebuie să sosească«. Au impresionat până la lacrimi evocarea suferințelor lui V. Lucaci, drumul Lui spre temnița din Seghedin făcut între baionetele ungurești, urmat de soție și cei patru copilași. La aceste evocări ieșite din gura unui preot român gr. cat., crescut în școala »Leului dela Șișești« elevii — în impulsul de idealism al vârstei lor — simțeau că amintirea faptelor mari ca și adevărata apreciere a acelor care le-au săvârșit, sunt nu numai semne ale recunoștinței cari trebuie să se dea fiilor Neamului, indiferent de confesiunea lor, dar pentru noi cei din această expusă extremitate a țării ele trebuie să fie o necesitate a in-suși traiului nostru, căruia ei, ca viitorii învățători, vor avea datorința să-i dea un curs mai sigur, un rost mai demn și înalt: dragostea de Dumnezeu, de Neam și Țară.

După terminarea însufleșitei cuvântări, corul elevilor intonează »Deșteaptă-te Române«. Ia apoi cuvântul D-l Dr. D. Găldău, din partea »Celor trei Crișuri«. Arată activitatea lui V. Lucaci în vechiul Regat, pentru a determina pe cei în drept să intre în război pentru eliberarea fraților. Foarte instructivă a fost conferința D-lui Dr. Ille, președintele Casei Culturale din Vadul lui Carol, care arată vieța plină de suferințe a marelui erou, preotul dela Șișești. După conferință, corul școlii, sub conducerea elevului V. Cartiș cl. VIII cântă: »Doina lui Lucaci«. Urmează la cuvânt Pâr. prot. V. Bolca, care spune că pentru elevii școlii normale gr. cat. »Leul dela Șișești« este o pildă graitoare, care le însușă mândrie și încredere în forțele Neamului și ale Bisericii noastre gr. cat. Amintește că precum odinioară fiilor bisericii Romei le-a hărăzit Dumnezeu menirea deșteptării naționale, tot astfel, în aceste momente de grea cumpănă, le va hărăzi și pe aceea a regenerării morale.

La ora 2 a avut loc o masă comună, pentru care merită toată recunoștința Doamnele din loc în frunte cu D-na Dr. Ille.

După masă, — fiindcă lumea nu mai încăpea în sală — programul artistic s'a desfășurat în curtea școlii. Publicul a uitat de frigul ce băntuia și asculta cu nesaț bucățile de cor și fanfară executate de elevii școlii normale. »Mai cântați-ne domnișori« se auzea de câteori fanfara înceta.

În pauză au mai vorbit D-l dir. școlar Popon și D-l V. Vornic, care în cuvinte simțite combat revizionismul.

A plăcut mult anecdota »Țigani la votare«, declamată de elevul Iosif Gălgău cl. VII-a.

Serbarea este încheiată de D-l notar comunal Alex. Balog care mulțumește oaspeților în numele locuitorilor din comună. Poporul tot mai strigă: »numai una Domnișori«. Timpul e însă înaintat și cu cele mai plăcute amintiri elevi și profesori părăsesc istorica comună. În comuna Așeu la Pâr. V Boroș se face un scurt popas. Fanfara este ascultată și aici cu multă plăcere.

Participant.

CRONICI

— **Biserica din Franța pentru bolnavi.** Într'un cadru solemn, Arhiepiscopul Parisului a pus zilele trecute piatra fundamentală la un nou spital catolic, situat în preajma Parisului și care va putea adăposti 400 de bolnavi.

— **Presa catolică în Belgia.** În Belgia, presa catolică are o mare influență. În legătură cu expoziția mondială din Vatican s'a constatat că în Belgia se citesc zilnic 2.200.000 exemplare de jurnale. Dintre acestea 995.000 indiferente. Catolicii au 316 reviste săptămânale, iar necatolicii 298.

— **De-ale statistice.** E interesantă statistica sf. liturghii slujițe anul trecut pe vapoarele germane. S'au slujit 5000 sf. Liturghii, asistând la ele 45.000 credincioși.

— **Statuia lui Hristos-Rege în Washington.** În 26 Oct. crt., cu prilejul Duminecii lui Cristos-Rege, în Statele Unite ale Americii de Nord s'a format un comitet, pentru ridicarea unei statui mărețe lui Cristos-Rege la Washington. Multe personalități marcante catolice și protestante, precum și un număr considerabil de senatori fac parte din comitet. Membrii guvernului și în chip special, ministrul artelor, au asigurat comitetul că vor pune la dispozițiune un teren potrivit pentru ridicarea statuei. Într'un apel, comitetul spune între altele: »Așezarea statuei e o reacțiune contra curentului anticreștinesc și a brutalităților comuniste care băntuesc actualmente în Europa. America nu poate trece cu vederea peste constatarea că însăși libertatea ei în ale credinței e în primejdie. Statuia din Washington și mondialul oraș Washington trebuie să fie o mărturie simbolică a poporului american, că toți locu-

torii vreau să trăiască conform principiilor morale propăduite de Isus Cristos, Dumnezeu-Omul care — e cel mai eminent pedagog al raporturilor sociale dintre popoare. O statuie gigantică a lui Isus Cristos-Rege în Washington trebuie să reamintească neconținut popoului american cât și lumii întregi că libertatea unui popor e asigurată numai în cercul format din unirea națiunilor creștine».

BIBLIOGRAFIE

— Calendarul AGRU-lui pe anul 1937, Editura Comitetului eparhial al Agrului Oradea — Piața Unirii 5. Format 8° pag 160. Prețul 10 Lei. Comitetul eparhial al Agrului Oradea prezintă — în al treilea an — calendarul pe 1937 în același format și mărime ca în trecut, însă în condiții tehnice superioare. Pe lângă partea calendaristică (rit răsăritean și apusean), îndreptarul bisericesc pentru preoți și cântăreți, calendarul vânătorilor, târgurile de țară din Transilvania, partea literară cuprinde o mulțime de articole și poezii ale căror scop este întărirea credinței și ridicarea Neamului nostru, semnate de autori bine cunoscuți (P. Dr. Georgescu, prof. Dr. G. Stan, prof. Traian Popa, dir. Aurel Coza, prof. Aug. Cosma, V. Bolca, I. Buta, P. I. Gârleanu, P. Dr. D. Niculaeș, Gavril Todica, Fr. Matia F. S. C. sau culese din popor. Cuprinsul părții literare îl constituie diferitele chestiuni religioase, morale, naționale (invățătura despre Papa, despre bolșevism, pelerinajul dela Roma, pâr. V. Lucaciu, etc.) alternate cu diferite povestiri și anecdote hazilii. În corpul calendarului se găsesc mai multe fotografii și vederi ireproșabile executate. Avându-se în vedere caracterul profund creștin național al calendarului, bogăția și valoarea lui, îl recomandăm cu gândul cu care a fost tipărit: „Să fie asemenea seminței din Parabola Sămănătorului, care căzând pe pământ fertil, a produs rod cu sutele».

În ceea ce privește condițiile de cumpărare, la 10 exemplare se dă un exemplar gratuit.

„VESTITORUL”

Indice alfabetic. — Anul XII (1936).

I. Partea oficială.

Apelul Astei. — No. 10.
 Aviz. — No. 21.
 Aviz. — Dir. Șc. Norm. Rom. Unite. — No. 16—17.
 Catedrele vacante la școlile secundare diecezane — No. 12.
 Compensări din salariile restante. — No. 4.
 Concurs la parohia Crasna. — No. 4.
 Concurs la parohia Cătălul. — No. 6.
 Concurs la parohia Ceheiu. — No. 6.
 Concurs la postul de cantor din Popești. — No. 3.
 Concurs la postul de cantor din Ghirolt. — No. 3.
 Concurs la postul de cantor din Domănești. — No. 4.
 Concurs la postul de cantor din Orbou. — No. 4.
 Concurs la postul de cantor din Popești. — No. 6.
 Concurs la postul de cantor din Lompir. — No. 8—9.
 Concurs la postul de cantor din Nușfalău. — No. 20.
 Concurs la postul de cantor din Tegehea. — No. 21.
 Concurs la postul de cantor din Tegehea. — No. 23.
 Concurs la postul de cantor din Guruslău. — No. 7.
 Convocare — AGRU-Oradea. — No. 8—9.
 Corespondența oficială. — No. 24.
 Dela Opera Pontificală Eparhială pentru răspândirea credinței. — No. 19.
 Examenе proșinodale. — No. 12.
 Indulgințe plene în 1937. — No. 24.
 Îngrijirea monumentelor istorice. — No. 18.

Înlesniri la plata impozitelor restante. — No. 24.
 Instrucțiune Trib. Matr. Diecezan. — No. 7.
 Monumentul Gh. Șincai în Bobota. — No. 12.
 Necrolog. — No. 2.
 Necrolog. — No. 4.
 Necrolog. — No. 6.
 Necrolog. — No. 19.
 Nou concurs de primire la Sf. Teologie. — No. 18.
 Numirea noului Mitropolit. — No. 18.
 Pastorală de anul nou. — No. 1. — De Paști. — No. 7. — De Crăciun. — No. 24.
 Pastorală comună despre primejdia socialistă și comunistă. — No. 24.
 Preoții în comisiunile de apărare contra atacurilor aeriene. — No. 18.
 Preoți repaosaji în anul 1935. — No. 2.
 Primiri la Sfânta Teologie. — No. 16—17.
 Primiri la institutele diecezane. — No. 12.
 Rugăciuni pentru reînșănătoșarea Preaf. Părinte. — No. 24.
 Rugăciuni provăzute cu indulgințe. — No. 7.
 Sărbătorile naționale și ale Familiei regale. — No. 13—14.
 Schimbare de nume. — No. 21.
 Schimbare de nume. — No. 23.
 Schimbări ivite în averea cultelor și bugetul 1936. — No. 24.
 Sesiunile preoțești, cantonale și bisericești scutite de taxe comunale. — N. 18.
 Te Deum pentru Preafericitul Părinte. — No. 3.
 Taxe anuale pentru carnetele de reducere pe C. F. R. — No. 10.
 Taxe de porto la corespondența oficială către particulari. — No. 10.
 Ziua misionară. — No. 19.
 Ziua de 1 Decembrie. — No. 23.

II. Partea neoficială.

Bal Dr. Ioan: Petre iubesti-mă mai mult decât aceștia ? — No. 3. — Spre noi cuceriri. — No. 20.
 Bolca prof. V.: Papalitatea și noi. — No. 3. — 10 Mai. — No. 8—9. — 7 Iunie 1936, pentru Congresul eparhial al AGRU-lui Oradea. — No. 11. — Se impune o precizare de raporturi. — No. 12—13—14. — Iată mirele vine. — No. 18.
 Brînzeu can. Nic.: Campania d-lui Ghibu. — No. 5.
 Carada M. Theod.: O năsbătie primejdioasă. — No. 4. — La Dumineca ortodoxiei. — No. 4. — Ce trebuie înțeles bine. — No. 4. — Maglavit. — No. 5. — Anglicanism și catolicism. — No. 6. — Rugăciunea. — No. 7. — Două drumuri și o prevestire. — No. 13—14. — Speranța la Londra ? — No. 16—17. — Ce trebuie să înțelegem odată. — No. 18. — Mai puțină pripeală. — No. 19. — Nu așa, mă rog. — No. 19. — O complectare. — No. 22. — O deosebire ce trebuie făcută. No. 24.
 Chișiu pr. Ioan: Părintele tinerimii. — No. 3
 Coresp.: I-a cuminecare a copiilor români uniți din Oradea. — No. 11.
 Cosma prof. Aug.: An Nou. — No. 1. — Idealul în AGRU. — No. 19—20—21. — Româanism și ortodoxie. — No. 23.
 Cristea pâr. Nic.: »Semnul căruia i se va zice împotriva«. — No. 1. — Modelul lucrătorilor. — No. 6.
 Cronicar: O distinsă vizită la Școala Normală Română Unită. — No. 21.

- Dejeu prof. Petru*: Date și documente referitoare la istoria Episcopiei Ortodoxe Române de Oradea. — No. 2; — 10.
- Fritea prof. Aug.*: Domnul a înviat ca să învieze pe toți oamenii. — No. 7.
- Gârleanu M. Ion*: Pace vouă (poezie). — No. 7. — Lourdes și Papa Piu al XI-lea. — No. 3.
- German Dr. V.*: Papalitatea și Acțiunea Catolică. — No. 3. — Respect trecutului. — No. 23. — »Exclusivismul«. — No. 24.
- Georgescu Dr. Ioan*: Voci despre primatul Papal, înainte de 1870. — No. 3. — O întrebare de sfintele sărbători. — No. 7. — Presa periodică în România. — No. 10—11—13—14—16—17—18—19—20—21—22—23—24. — Noul pelerinaj la Roma. — No. 11. — Al doilea Congres internațional al Presei catolice. — No. 19.
- Laurențiu Fr. F. S. C.*: O pildă și un indemn. — No. 20.
- Lupu Dr. Nic.*: Cele dintâi misiuni catolice în interiorul Asiei. — No. 21. — Cele dintâi misiuni catolice în Africa, între Mauri. — No. 24.
- N. R.*: Mare prasnac la Drăgești. — No. 10.
- Neculăș Dr. Dominic*: Anunț. — No. 11.
- P. P. Pius XI*: O importantă scrisoare despre Acțiunea Catolică (Către episcopatul brazilian). — No. 5. — Clerul și Acțiunea Catolică — No. 6.
- Papiu pr. Aurel*: De prin cărți bătrâne. — No. 2.
- Participant*: Școala normală unită, comemorează pe Vasile Lucaciu la Vadul Carol II. — No. 24.
- Pelerin*: Cu Maica Domnului în Pelerinaj. — No. 18.
- Pop prof. Aurel*: Cinstind pe Domnul (schiță). — No. 1. — Congresul AGRU-lui la Tășnad. — No. 12.
- Redacția*: Consistorul Papal din 16 Decembrie 1935. — No. 1. — Ne-a părăsit un prieten. — No. 5. — Ucaz revoltător. — No. 11. — În preajma congresului eparhial al Agru-lui. — No. 11. — Noul Episcop al Lugojului. — No. 18. — Aprecieri binemeritate. — No. 19. — Pentru Dumnezeu. — No. 20. — Apel în favorul copiilor din Rusia. — No. 8—9. — Expoziția mondială a presei catolice. Cuvântul S. Părinte. — No. 10. — Serbarea Unirii la Oradea. — No. 24.
- Sima pr. Valeriu Gregoriu*: Monografia parohiei Peceiu din jud. Sălaj. — No. 2—4—6.
- G. Stan Dr. Gavril*: »Ad Catholici Sacerdotii«. — No. 2. — Religia Abisiniei. — No. 2. — Papa misiunilor. — No. 3. — De-ale noastre. — No. 3. — Taine la lumină. — No. 4. — Apostolatul mirean în cadre de acțiune. — No. 4. — Natura apostolatului mirean. — No. 7. — Enciclica »Vigilanti cura« despre cinematograful. — No. 16—17. — Două tabere. — No. 23.
- Tâmaș prof. Traian*: Educația religioasă în școli. — No. 2.
- Tămbălan Dr. C.*: Pentru unirea bisericilor. — No. 2. — Octava de rugăciune. — No. 2. — Sf. Silvestru I. Papa. — No. 2. — Crainicul păcii. — No. 3. — † Episcopul Român Ciorogariu. — No. 3. — † Cardinalul Aloizie Sincero. — No. 4. — Cristos a înviat. — No. 7. — Curând și des. — No. 10. — Doamne într-o mulți ani păzește-L. — No. 11. — La răspântie. — No. 22. — Este iudaismul comunist? — No. 22.
- Un Coresp.*: În pelerinaj la mănăstirea PP. franciscani români uniți din Drăgești. — No. 13—14.
- »Vestitorul«*: Apel către Onor. Oficii Parohiale aparținătoare eparhiei Române Unite de Oradea.

— No. 16—17. — Studiu asupra presei. — No. 8—9.

Wiercinski Pr. Felix S. I.: Serbări unioniste în Apus. — No. 10. — Interesul viu pentru sfânta Unire în Germania. — No. 20. — Ce valoare ar avea Unirea? — No. 22.

III. Cronici.

No. 1. — »Bereta« Cardinalilor dela Nunțiaturi. — Concert de colinzi. — † Card. Mihail Lega. — *Bibliografie*: Muzică și teatru în Bihor, de Ștefan Mărcuș.

No. 2. — Răspunsuri regale. — Un glas din cealaltă »strană«. — O mică rugămintă. — Pentru Colegiul Român din Roma. — Serbarea AGRU-lui la Băița. AGRU »Holod și jur« la Vintiri. — AGRU la Drighiu. — Semne noi. — Comunicat. — *Bibliografie*: Les Légendes de Constantin et de Methode vues de Byzance, Prague 1935, de Fr. Dvornic. — Profesorul Gavril Precup, de E. Precup. — Calendarul de la Blaj pe anul 1936.

No. 3. — O distincție binemeritată. — Expoziția mondială a Presei catolice. — Pelerinaj la Roma. — *Bibliografie*: Sfântul în redingotă de Dumitru Neda. — Administrative.

No. 4. — Activitate religioasă-caritativă la Beiuș. — Ordinul al III-lea franciscan. — Universalitatea Papatului. — AGRU în cartierul Veneția. — *Bibliografie*: Calea crucii.

No. 5. — Dușuri scoțiene. — Adunarea generală a Societății Inimii lui Isus.

No. 6. — Agru la Dumbrăvița Mică. — Serbare culturală. — Hirotoniri. — Din activitatea Reuniunii Mariane din Zălau. — Concert la Beiuș. — Nou președinte. — Îndrumări pontificale pentru arhitectura bisericesc. — Convocare: Banca Unirea S. A. Oradea. — *Bibliografie*: Zece porunci, de Dr. T. Toth. — Lectură pentru Postul mare.

No. 7. — Apostolie în mijlocul Romilor. — AGRU la Mociar. — Festivalul elevilor dela Surorile Ursuline. — Misiuni în parohia Tătărești. — AGRU Catedralei. — *Bibliografie*: Păr. Mihai Demeter: Sub cerul dela Roma, poezii. — »Cultura creștină«.

No. 8 9. — Dușuri scoțiene. — Serbarea AGRU-lui din parohiile Oradea-Olosig și Orașul-nou. — Conferințe religioase la Beiuș. — AGRU la Holod. — Pentru unire. — »Bunăvestirea« la Oradea. — AGRU la Santău. — Mare serbare agristă la Porțita. — La Băița. — *Bibliografie*: Piară sudalma sau înjurătura, de pr. Iosif Tălmăcel. — Încercări. — Toma Cocîșiu: Metodul activ și creator în educație. — Bilanț: Banca Unirea S. A. Oradea.

No. 10. Pelerinaj național român la Roma. — Mare praznic la Drăgești. — Personale. — Adunarea generală a AGRU lui Catedralei. — *Bibliografie*: Dr. Alexandru Nicolescu: »Din natură«. — Vasile Bolca și Aurel Pop: Poporul românesc, (Formare și drepturi asupra plaiurilor noastre străbune). — »Ne pierde Neamul« de Păr. Nicolae Brînzeu, Bibliotecă populară AGRU. — Anuarul liceului »Petru Maior«. — Au apărut: 1. Sămănătorul, de Nic. Brînzeu; — 2. Pier Giorgio Frassati, de Pr. Ioan Suciu.

No. 11. Acțiunea Catolică. — Apelul. — † Cardinalul Alexiu E. M. Lepicier. — Noui Cardinali. — Agru Catedralei. — *Bibliografie*: O vorbă la ureche, de Păr. Iosif Tălmăcel; — La poarta Raiului, idem. —

»Taina Mariei«, de F. Grignon de Montfort. — Psalmi, de V. Flueraș. — Pier Giorgio Frassati, de Pr. Ion Suciu.

No. 12. Ne părăsește Mgr. Valerio Valeri. — Exercițiile spirituale. — Inaugurarea unui nou loc de pelerinaj. — Anunț școlar. — Convocare. — Anunț.

No. 13—14. Mulțumire. — AGRU la Vadul lui Carol II. — Încăunarea noului episcop ortodox la Oradea. — Numiri. — Sărbătorirea Preafericitului Părinte Pius XI la Beiuș. — Mare bucurie agristă la Rogoz. — A murit Chesterton. — O frumoasă încheiere de sfârșit de an.

No. 16—17. Praznic la Drăgești. — I. Către căpeteniile ierarhiei misionare. — Indulgență plenară. — Sfințire de cruce la Fegernic. — † Cardinalul Binet. — Tărnosirea bisericii din Holod. — Consacrarea bisericii din Vintire. — *Bibliografie*: Sămănătorul. Tom I. (Catehetica). Can. Dr. Nicolae Brânzeu.

No. 18. Dușuri scoțiene. — Evlavie Mariană. — Ex. Sa Iuliu Hossu, Asistent la Tronul Pontifical. — Congresul internațional al ziarștilor catolici. — Clericii în vilegiatură. — Banca Unirea S. A. Oradea: Bilanș semestrial. — *Bibliografie*: Raymund Netzhamer: Calinic Miclescu.

No. 19. Administrative. — Statistică îmbucurătoare. — O convertire grăitoare. — Cauzele războiului civil din Spania. — O pildă de imitat. — »Iată Omul« de S. Gocan. — *Bibliografie*: Raymund Netzhamer: Epiktet und Astion. — Dr. Ilie Dăianu: Un sfânt pribeag. — Pr. Dr. Anton Bișoc fr. »Luna lunie consfințită Inimii Prea Sfinte alui Isus«. — »Sfântul Minunilor.

No. 20. Sf. Francisc de Assisi. — Congresul Agrului la Jibou. — Un anunț al parohiei sf. Vasile din București.

No. 21. Dușuri scoțiene. — Încăunarea noului Episcop la Lugoj. — Un necreștin despre biserica catolică. — Ecoul cuvântului pontifical. — Acțiunea Providenței. — Pentru victimele comunismului. — Apel. Convocare: Congresul general. — AGRU.

No. 22. Din Vatican. — Un Ordin cuminte. — Președintele Cehoslovaciei contra »Kulturkampf-ului«. — Un bilanș înspăimântător. — Ordin binevenit. — Rezultatul unei anchete. — Preocupări sociale. — Mărturie curajoasă. — Misionare. — *Bibliografie*: »Colecție de cântece bisericesti« Săbăoani—Roman. — Pr. Clemente Pandrea: Un ceas cu Isus. — Calendarul bunului creștin. — Simeon Gocan: Iată Omul. — I. C. Sbiru: Solidarismul. — Aviz.

No. 23. Hirotonire. — Dela ASTRU—București. — Rugăciuni pentru Spania. — O greșală. — † Cardinalul Iosif Maurin. — Congresul Uniunii Misionare a Clerului. — Serbare la Hotoan. — Misiuni populare. — Aviz.

No. 24. »Decalogul« și presa. — Ziua copilului la Oradea. — Directive noi în pastorație. — Eroii din Alcazar. — Biserica din Franța pentru bolnavi. — Presa catolică în Belgia. — De-ale statistice. — Statuia lui Cristos-Rege în Washington. — *Bibliografie*: Calendarul AGRU-lui pe anul 1937.

Reuniunea Sf. Maria Oradea

No. 20/1936.

APEL

către Enoriaștii români uniți din parohiile Oradea-Olosig și Oradea-orașul nou.

Comitetul Reuniunii în ședința din 8 Decembrie 1936, deliberând asupra adunării fondurilor necesare pentru Opera de Caritate a anului ce urmează, a incuviințat două modalități:

1. Să se pună în fiecare casă o mică urnă (perș) în care peste an să se adune pentru fondul săracilor. Urna se va distribui de sărbătorile Crăciunului și se va deschide anual la începutul lui Decembrie în ședința comitetului.

2. Să se aranjeze acasă în familie ceafuri simple cu taxe benevole. Ceaful să poate răscumpăra cu 100 lei.

Enoriașii și în special Doamnele sunt rugați să binevoiască a colabora la realizarea acestor opere, — ca nu prin cerșitorie, ci prin caritate socială să venim în ajutorul celor lipsiți.

SS. Maria Dr. Radu președintă, Cornelia Erdeli, Gabriela Clortin vice-prezidente, Livia Iluțiu secretară, Gheorghe Maiorescu preș. gen. bisericesc.

Dela Oficiul Parohial Român Unit din Tătărești,
Filiala »Tireac« jud. Satu-Mare.

Apel

către Precucernicii Părinți Parohi.

Bazându-mă pe cuvintele Mântuitorului: »Cereți și se va da vouă, căutați și veți afla, bateți și se va deschide vouă«, îndrăznesc și eu, să apelez la maritimozitatea și la inima preoțească a Precucerniciei Voastre, de a cerși ajutorul Precucerniciei Voastre și al credincioșilor pe cari îi păstoriți, pentru înzestrarea unei capele, în cătunul »Tireac«, filială înființată la 26. IX. 1935, cu autorizația episcopescă No. 3522/1935 cu care în legătură s'a înființat și o școală cu data de 1. I. 1936.

Apelul prezent îl fac la îndemnul și pe baza autor. Preav. Ord. Episcopesc No. 791/1936.

În cătunul filiala »Tireac« aparținătoare parohiei și comunei politice Tătărești, situată la 4 km. dela centrul comunei, cu un drum impracticabil, avem 153 suflete, formând 30 familii, toți f. servitori de ai Contelui Károlyi și astfel proprietării pe loc. Aceste suflete, (majoritatea analfabetă, fără nici o educație religioasă, ori școlară) în vara anului trecut erau să cadă pradă prozelitismului religios... dar în clipa ultimă au fost salvați, împlinindu-li-se dorința de a fi organizat cătunul ca filială și de a avea înființată o școală. Cu mari jefite s'au făcut toate, însă atât biserica cât și școala sunt adăpostite provizor într-o casă țărănească. Sperăm, că vom putea zidi o școală nouă cu ajutor dela alții, fiind locuitorii f. săraci, unde s'ar adăposti și o capelă permanentă.

Atât aranjarea capelei provizorie cât și a celei noi din viitor, precum și cumpărarea unui clopot reclamă multe cheltuieli, la cari credincioșii nu sunt în situația de a contribui.

Având în vedere situația lor morală și materială în care se găsesc acești oameni, precum și realizarea dorului lor ferbinte de a vedea o capelă și școală, batem la inima fiește căruia confrate, rugându-l să binevoiască, a face o colecție între credincioșii săi în favoarea bisericii filialei »Tireac«, Orice ajutor urgent va fi bine venit, în situația dată, ca ori unde, Bis dat qui cito dat. Baniile colectați binevoii, a-i expedia prin mandat, la adresa mai jos scrisă, cu mențiunea »Pentru Tireac«.

Am primi cu mulțumită odăjdii, cărți, vase sacre etc. deoarece toate aceste ne lipsesc cu desăvârșire.

Donatorii vor fi pomeniți ca fondatorii acestei capele și salvatorii atâtor suflete rătăcite și aproape pierdute.

Rezultatul colectelor va fi publicat în organele noastre bisericesti.

Mulțumind tuturor donatorilor și celor cari obosesc pentru ridicarea și podoaba casei Domnului, implor asupra lor darul lui Dumnezeu.

(Tătărești) Tireac, p. u. Hrip, jud. Satu-Mare,

În Hristos frate:

Iosif Cavași preot.

În numele credincioșilor români uniți din filiala »Tireac«, Parohia Tătărești:

Boitor Ioan curator-primar.

Taloș Vasile curator-controlor.

